

1. Typické prvky pro jednotlivé formy států dle územní organizace (unitární stát, federace, konfederace):

a. federace

např.: SRN, Rakousko, USA, Švýcarsko

- i. zakotvena ústavou** – ústava jakožto zakládací akt státu; viz např. Západní Německo (SRN) v roce 1949 přijalo tzv. Grundgesetz (Základní zákon)
- ii. federální stát: suverén; členské státy: bez suverenity** – *přenos pravomocí na společné orgány lze bez souhlasu všech členských států* – ústřední orgány vymezují pravomoci ústředních orgánů a orgánů jednotlivých členů federace; typická je dělba pravomocí mezi federací a její členské státy; federace má dvoje nejvyšší orgány (např. Spolkový sněm a vláda a zemské sněmy a vlády v Německu); ústřední orgány společné členským státům zavazují vydanými právními předpisy přímo všechny občany
- iii. nadnárodní (nadstátní) metoda spolupráce** – vyšší míra spolupráce, při hlasování ve federálních orgánech nemají členské státy právo veta
- iv. společná měna**
- v. dvojí občanství** – ve faktické rovině, občanství federace a občanství členského státu (viz ČSFR)
- vi. společné území a hranice** – jednotné celistvé území, bez vnitřních hranic mezi členskými státy
- vii. dvojí daňová a rozpočtová soustava**

b. konfederace (mezinárodní organizace)

např.: Švýcarská konfederace do r. 1848; OSN

- i. zakotvena mezinárodní smlouvou** - viz např. Věčný spolek (1291): smlouva uzavřená mezi samostatnými kantony Schwyz, Uri, Unterwalden na obranu proti Habsburkům, která vytvořila základ Švýcarské konfederace; Charta OSN (1945) jakožto zakládající akt Organizace spojených národů
- ii. konfederace/MO: bez suverenity; členské státy: suveréni** – *přenos pravomocí na společné orgány lze pouze se souhlasem členských států* – RB OSN má jen takové pravomoci, jaké jí dají členské státy; členské státy mají jedinou soustavu nejvyšších orgánů a jediné zákonodárství; rozhodnutí orgánů konfederace či MO zavazují členské státy, nikoliv přímo jejich občany
- iii. mezinárodní (mezistátní) metoda spolupráce** – platí svrchovaná rovnost států, která se projevuje především při hlasování v orgánech konfederace/MO, kdy má každý stát jeden hlas a právo veta
- iv. každý stát má svoji měnu**
- v. občanství konfederace/MO neexistuje** – pouze občanství členských států
- vi. územní hranice mezi státy zachovány**
- vii. rozpočet konfederace/MO tvořen příjmy z členských států**

2. **Které z výše uvedených prvků lze nalézt u Evropské unie a proč?** (skupiny po 4 žácích, dva hájí federativní prvky, dva hájí konfederativní prvky)

a. federativní

- i. **zakotvení v Ústavě** – neexistuje u EU; pokusem byl návrh Smlouvy o Ústavě pro Evropu z roku 2003 (obsahovala hodně federalistických prvků), ale byla odmítnuta v referendu ve Francii a Nizozemí – viz příloha II.
- ii. **federální stát: suverén; členské státy: bez suverenity?** – nelze přenést pravomoci na společné orgány EU bez souhlasu všech členských států – státy si tedy zachovávají svoji suverenitu, přestože některé pravomoci již přenesli (jedná se o tzv. sdílenou suverenitu) a to zejm. v oblastech **výlučných pravomocí EU** (celní unie, společná měna, společná obchodní politika, hospodářská soutěž, zachování biologických mořských zdrojů v rámci rybolovu, uzavírání vnějších smluv) **a sdílených pravomocí EU** (vnitřní trh, sociální politika, hospodářská, sociální a územní soudržnost, zemědělství a rybolov vyjma viz výše, životní prostředí, ochrana spotřebitele, doprava, energetika, prostor svobody a bezpečnosti a práva)
- iii. **nadstátní (supranacionální) metoda spolupráce** – typická pro oblast výlučných i sdílených pravomocí EU (integrace ekonomická, sociální a právní; v zárodku SZBP); EU vytváří **autonomní právní řád** nezávislý na národním právu členských států, ze kterého vyplývají PaP přímo pro občany členských států a nejen pro členské státy
- iv. **společná měna – euro**: v roce 2002 euro nahrazuje národní měny některých členských států; *doposud euro nemají: Česká republika, VB, Dánsko, Švédsko, Polsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Bulharsko a Rumunsko; jako poslední přijalo euro Estonsko*
- v. **občanství EU** – existuje, zavedla jej Maastrichtská smlouva (platnost 1993)
- vi. **společné území a hranice** – viz Schengenský prostor, ve kterém jsou zrušeny hraniční kontroly osob; dále volný pohyb kapitálu, zboží a služeb
- vii. **neexistují daně EU, EU pouze harmonizuje např. DPH**

b. konfederativní (mezinárodní organizace)

- i. **zakotvení v mezinárodní smlouvě** – EU byla založena na základě mezinárodní smlouvy, úplným počátkem evropské integrace byla Smlouva o založení ESUO, dnes tzv. Lisabonská smlouva; „státy jsou pány těchto smluv“ (tzn. všechny státy musí souhlasit s jejich změnou)
- ii. **konfederace/MO: bez suverenity; členské státy: suveréni?** – přenos pravomocí na společné orgány tedy lze pouze se souhlasem všech členských států, neboť se jedná o změnu zakládajících smluv; základní rozhodovací procesy náležejí členským státům
- iii. **mezistátní metoda spolupráce** – dnes uplatitelná v oblasti SZBP či ve zdravotnictví, sociálních systémech; v těchto oblastech zůstává zachována suverenita států
- iv. **některé státy si zachovaly svoji měnu a trvají na jejím zachování** (např. VB, ČR)
- v. **občanství EU je doplňkové, primární je občanství členských států** - čl. 20-25 SFEU; „Každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, je občanem Unie. Občanství Unie doplňuje občanství členského státu, nenahrazuje ho.“
- vi. **území a hranice mezi státy zachovány** – prostor EU je definován hranicemi jednotlivých států, které vymezuje vnitrostátní právo; vůči třetím státům tvoří hranice EU hranice členské státy
- vii. **každý stát si upravuje své daňové zatížení sám + rozpočet EU nesmí přesáhnout 1,24 % HDP všech členských států** – „bez velkých peněz se velká politika dělat nedá“ (jde o 12 krát až 13 krát menší částku než federální rozpočet USA v období 2002 až 2008, kdy se pohyboval mezi 16 až 18 %)